

Čj. 5905/89
15. února 1990

Městský národní výbor
549 41 Červený Kostelec

MĚSTSKÝ NÁRODNÍ VÝBOR V ČERVENÉM KOSTELCI		Il. dupet. 1 17918
Dělo: 2. J. II 1890	Čís. 471	pracovná: Uhl. znaki 80413
Příloh:		

Výtisk čís. : 1
Počet listů : 11

Věc : Informace o divisním generálovi
J. Kratochvílevi

Vojenský historický archiv k Vašemu dopisu ze dne 18.12.1989 (Čj. 2677/89) sděluje získané poznatky o životě a činnosti divisního generála Jana Kratochvíla. Informace jsou determinovány dokumentací uloženou ve VHA, tzn. že jsou ukončeny jeho odchodem z Čs. armády v roce 1948. Proto uvítáme jakékoliv informace o jeho dalším osudu z Vaší strany.

Jan KRATOCHVÍL se narodil 11. ledna 1889 v Horní Radechové. Na vyšší reálce v Náchodě maturoval 21. června 1907. Po té absolvoval 8 semestrů strojínského oboru a 2 semestry elektrotechniky vysoké školy technické, na které 11. května 1911 úspěšně složil I. státní zkoušku. V prosinci následujícího roku nastoupil jednoroční vojenskou službu u pluku zemských střelců č. 1 ve Striegenu.

Koncem července 1914 byl v důsledku vyhlášené mobilizace presentován u pěšího pluku 30 ve Vysokém Mýtě, s kterým byl také odeslán na ruskou frontu. V Haliči u obce Ostrova byl 21. října 1914 zajat a až do června 1916 byl internován v zajateckých táborech v Tobelsku, Dvinsku a Taškentu.

Zde se již 18. února 1916 přihlásil do Čs. vojska na Rusi, ve kterém byl presentován dnem 24. června 1916. Do 2. Čs. střeleckého pluku Jiřího z Poděbrad byl sice zařazen 18. srpna, ale již od 25. srpna 1916 až do 30. června 1917 byl jako "režvředčík" přidělen u ruské 83. pěší divise. V této době nejen, že 22. ledna 1917 přestoupil na pravoslaví a přijal jméno Mikuláš (Nikolaj), ale současně od 16. února do 20. března absolvoval poddůstějnickou školu při štábu Čs. brigády.

Po návratu k 2. Čs. střeleckému pluku postupně zastával funkce velitele čety a roty. V roce 1917 se zúčastnil následujících bojů :

u Zboreva, Volosanky, Velkých Hajů a ústupu od Tarnopole od 13.června do 19.července. Dále pak odchodu čs. vojska z Ukrajiny od 22.února do 26.května 1918, včetně boje u Kyjevského mostu 2.března 1918. Funkci pomocníka komisaře stanice Čeljabinsk vykonával od 27.března do 10.července 1918. V bojích "proti sovětským vojskům" se zúčastnil nástupu u Turmakuskoje, Bohdanovič, Kurje, Řetězového závodu, na dráze Jekatěrinburg-Jegoršin, na řece Bystře, u vesnice Kyrgysan, V. Něvjansku, Sylvinského závodu, Kordopu, na řece Sylvě, u Černého Jaru a stanice Šamáry, Cebdulina a Islambáchtí. Tehdy byl svým velitelem roty - praporčíkem Novotným - hodnocen jako "výborný" voják a jako velitel " v poli nezaměnitelný, pracuje chladnokrevně, s rozvahou". Dnem 9.října 1918 byl jmenován velitelem půlroty 3.roty 2.čs. střeleckého pluku. Již jako poručík byl 1.prosince 1918 povolán do důstojnické školy čs. vojska na Rusi v Kuštyňi. Po jejím absolvování byl ustanoven velitelem 4.roty, se kterou se od 4.dubna do 9.července 1919 zúčastnil "ochrany sibiřské magistrály" na úseku Ilavská-Vengerka".

Kapitán J.Kratechvíl - velitel 4.roty 2.čs. střeleckého pluku - byl do vlasti evakuován sedmnáctým ledním transportem "Nižní Nevgorod". V jeho osobním spise bylo tehdy uvedeno : " V každém ohledu vzorný důstojník, jako velitel roty je jeden z nejlepších".

V čs. armádě byl nejdříve referentem "unifikace" 2.čs. střeleckého pluku Jiřího z Poděbrad a 2.čs. pluku (domácího) a po převzetí za důstojníka z povolání byl jako štábní kapitán ustanoven velitelem technické roty u pěšího pluku 2. Dále postupně zastával tyto funkce : velitele III/2.praperu v Litoměřicích (13.1.1923), velitele instrukčního praperu II/28 v Milovicích (31.7.1927), přednosty všeobecné skupiny MNO I/L.oddělení (17.12.1930), velitele pěšího pluku 42. v Terezíně (31.12.1933), pověřence pro vykonávání zvláštních prací u velitelství 3.divize (1.7.1938) a velitele pěšího pluku 9. Karla Havlíčka Borovského v Kremnici (od 15.2. do 30.3.1939).

Na základě kvalifikačních popisů za toto období lze konstatovat, že uvedené funkce vykonával vždy "výtečně". Pro ilustraci lze uvést např. hodnocení z roku 1936, kdy velitel 5.pěší brigády brigádní generál ing. Bohumil Rytíř napsal : "Charakter pevný, živý, sebevědomý a důsledný. Vyniká velkou pílí, je iniciativní a samostatný pracovník. Dovede se jakýmkoli nesnázím dívat klidně do očí. Jest

přímý k představeným i oddaný jim, aniž by se chtěl zalíbiti. Nechlubí se svou prací, ale věří, že jí musí proniknout. K podřízeným je spravedlivý, věnuje zvláštní péči malému člověku. Nemá sice osobního kouzla, aby naráz získal srdce lidí, ale získává je svou houževnatostí, dobrou vůlí a poctivostí.

Společenské vystupování je bezvadné. Letora je převážně vážná. Je však rád i vesel, nezávidí nikomu, má také proto dobré přátele.

Dovede se rychle orientovati, rozvážně ale rychle se rozhodovati. Má organizační nadání, které dovede velmi dobře využít v praxi.

(Odborný výcvik - pozn.aut.) Je plně odpovídající jeho nynější neb i vyšší hodnosti, kterou bude někdy zastávati. V běžném nevojenském životě není problému, v němž by nebyl informován.

(Vojenské vědomosti - pozn.aut.:) Jsou velmi dobré. Vše co se týče pěchoty zná dokonale ať jde o taktiku či administrativu. Stále studuje, zná mnoho ze soudobé vojenské literatury, přehledy z válečných dějin dovede vhodně uplatnit. Je zcela zdrav. Zúčastňuje se všech cvičení bez ohledu na námahu. Jeho houževnatost je příkladná. Letos se rozstěhl, když byl v kurzu pro vyšší velitele. Přechodil silné nachlazení a byla to asi jeho poctivost a i ambicioznost, která mu nedovolila, aby se hlásil nemocným, tím se však nemoc zhoršila, takže z kurzu vystoupil.

Dovede se dobře oblékat a jistě společensky vystupovati. Jde stále za cílem, aby výcvik a vystupování podřízených byly co nejlepšími. Jeho programy výcviku jsou vzorné. Za prováděním jich jde důsledně. Dbá o vzdělání důstojníků vedením rozhovorů v důležitých vojenských otázkách. Pěstuje u důstojníků ducha přátelské družnosti. Stará se o rotmistry a dělesloužící poddůstojníky a pečuje o zvýšení jejich společenské úrovně. Jeho osobnost, bdící nad dobrým duchem v pluku, je v celém životě plukovním patrná.

Jest jistého velitelského vystoupení, dovede velmi dobře, klidně ale energicky své jednotce veleť. Prováděl svá velitelská cvičení a řídil cvičení u pluku vždy velmi úspěšně. Rozumí administrativním stránkám svého pluku, kde svou iniciativu znamenitě projevuje.

Dovede vystupovati na veřejnosti s jistotou, své myšlenky jasně a poutavě vysloviti, jest dobrý řečník.

Výtečně by se též uplatnil jako přednosta některého oddělení, kde se řeší neb budou řešiti věci pěchoty.

K zastávání velitelského místa brigádního generála jest způsobilý ..."

S citovaným popisem souhlasil jak zastupující velitel 3.divise tak velitel příslušného sboru i zemský vojenský velitel v Praze.

Za první republiky J.Kratochvíl absolvoval rovněž kurs pro velitele vojskových těles (15.10.1928 - 8.6.1929) s prospěchem "velmi dobrý" jako 5. mezi 62 kursanty, mezi příslušníky své zbraně (pěchoty) dosáhl 4.pořadí z 41. Kurs pro vyšší velitele (3.1. - 30.6.1938) ukončil s prospěchem "dobrým". V charakteristice ve výkazu o prospěchu velitel kursu napsal : "Pevný, mužný, živý, přímý. Dobré vojenské vědomosti, velmi dobrá paměť, dobrý postřeh, usuzuje rychle a dobře, vyjadřuje se jasně a stručně. Dobrý instruktor v přípravě i vedení. Velmi pracovitý a spolehlivý. Velmi korektní, klidného vystupování".

Po příchodu ze "Slovenské republiky" do Protektorátu Čechy a Morava zapojil se do ilegální organizace Obrana národa, ve které byl pověřen funkcí I.zástupce velitele oblasti generála F.Kraváka. Obranou národa byl pak v létě 1939 vyslán do pohraničí. "Pro účely národní dovedl zanechat v protektorátě svoji ženu a šel bojovat do zahraničí jen s cílem osvobození celého národa a státu, aniž by v tom hledal svoji kariéru nebo existenci". (V roce 1947 vydal Okresní soud civilní pro vnitřní Prahu "prohlášení za mrtvého", kterým byla jeho manželka Vlasta, roz. Müllerová prohlášena za mrtvou s pravděpodobným datem a místem - 21.10.1942 v Osvětimi). A tak 23.července 1939 se společně se dvěma lety dostal přes Bílý Kříž a Horní Polem do Polska. Asi tři týdny byl Krakově (Malých Bronovicích), odkud odjel do Varšavy. Polsko opustil s předposledním čs.transportem z Gdyně.

Ve Francii nejdříve spolupracoval na odvozech dobrovolníků a přípravách pro všeobecné odvody u čs.vojenského ataše v Paříži. Při vytvoření Čs.vojenské správy ve Francii na podzim 1940 byl ustanoven přednostou jejího oddělení, v lednu 1940 pak velitelem divisi pěchoty u 1.čs.divise a dnem 16.března 1940 převzal funkci velitele 1.čs. pěšího pluku, se kterým prošel celou "francouzskou"frontu. V citaci k udělení čs.medaille Za chrabrost před nepřitelem se uvádí: "během bojů na francouzské frontě projevoval vřdychladnokrevně statečnost, neváhaje zasáhnout v kritických bojových situacích osobně, čímž udržel pluk pohotový k boji". Velitel divisi pěchoty generál Znamenáček 25.července 1940 činnost J.Kratochvíla zhodnotil následovně: "Velmi dobrý velitel pluku v zázemí i na frontě. Umí dobře

zacházet se svými podřízenými, s nimiž je ve stálém osobním styku, nemá demagogických sklonnů a u vojáků je oblíben jako správný voják. Byl vždy starostlivý a dovedl na frontě i v těžkých situacích se o svůj pluk postaratí a vyvéstí celkem neperušený na bojové schopnosti ... Jako velitel pluku snášel námahy fronty dobře a i když měl osobní auto, neužíval jej, jen v nezbytných případech. Často pochodoval s plukem jako příklad a starostlivý velitel. Velmi schopný velitel pluku. Bude použitelný velmi dobře i jako velitel motorizované jednotky, poněvadž jeho velitelské schopnosti opravňují k tomuto názoru."

Ve Velké Británii (přistál 12.července 1940 v Liverpoolu) byl dnem 18.července 1940 ustanoven přednostou III.odboru ministerstva národní obrany. V této funkci "zapracoval se dobře do štábní služby a na svém místě se dobře osvědčil". Dnem 15.ledna 1943 byl určen velitelem čs.samostatné brigády. Při "konkursu" na tuto funkci byl ministrem národní obrany, divizním generálem S.Ingrem, hodnocen následovně : " je řadovým důstojníkem z minulé války, v níž se osvědčil jako skvělý bojový důstojník ... (následuje výčet již uvedených zastávaných funkcí, pozn.aut.) ... Ve Francii velel 1.pěšímu pluku na frontě. Je tedy plně kvalifikován pro funkci velitele brigády".

Avšak krátce na to byly dojednány formální otázky spojené s jeho odjezdem do Sovětského svazu, neboť již 1.prosince 1942 hlásil náčelník Čs.vojenské mise v SSSR plukovník H.Píka do Londýna : "Včera bylo dohodnuto postavit pěší pluk o stavu 3 500 mužů. Vrchní velitelství (Rudé armády - pozn.aut.) žádá vyslání velitele pluku. Oznamte ihned jméno. Proti plk.Kratochvílovi jako veliteli pluku nebude námitek. Může ihned přijet, má všechno připraveno". Do SSSR odjel J.Kratochvíl 20.března 1943. Zde však okamžitě vyvstaly otázky kolem jeho určení, neboť sovětská strana předpokládala, že převezme funkci velitele 1.čs.záložního pluku (dnem 15.března 1943 dejure sice ustanoven), zatímco čs.ministerstvo národní obrany v Londýně jej odesílalo do SSSR, s předpokladem, že převezme funkci velitele Čs.vojenské jednotky v SSSR. Tím vzniklo určité napětí, které se zvláště projevilo při organizování 1.čs.brigády v Novochoopersku. J.Kratochvíl se k danému "problému" v dopise ze 17.května 1943 adresovanému H.Píkovi vyjádřil takto :

"Velmi naléhavá otázka je :

- 1/ Vydání nařízení o přeměně čs.vojenských jednotek v SSSR v čs.samostatnou brigádu
- 2/ Určení velitele ať již tak neb onak, já sám osobně mám dojem, že někteří důstojníci pohlíží na mne - abych tak řekl - jako na vetřelce, chtějíciho těžít z jejich dosavadní práce a úspěchů, jest to jistě mylné, ale že to chápu, zrovna tak jako dobře chápu, že postavení plk.Svobody následkem dobré práce na frontě jest pro něho velmi příznivé".

Další vývoj je zřejmý z této zprávy H.Píky do Londýna z 24.května 1943 : "Dnes oznámil oficiálně dopisem zplnomocněnec sovětské vlády, že vrchní velitelství Rudé armády dalo souhlas, aby plk.Kratochvíl byl ustanoven velitelem všech čs.vojenských jednotek v SSSR (brigády i náhradního tělesa). Zároveň jménem vrchního velitelství Rudé armády navrhuje, aby velitelem pěší brigády byl ustanoven plk.Svoboda, který v bojích na sovětsko-německé frontě se osvědčil jako bojový důstojník".

Výhrady sovětských představitelů vůči plk. J.Kratochvílovi pramenily především z toho, že přišel z Velké Británie. Tuto domněnku nepřímě potvrzuje v jiné souvislosti H.Píka v pozdější zprávě, ve které se zabývá otázkou svého vystřídání ve funkci náčelníka Č.vojenské mise v SSSR : "... K nikomu, který by přišel z Anglie, by dlouho nebylo důvěry a otevřenosti ..."

Koncem února 1943 předložilo ministerstvo národní obrany čs.vládě v Londýně návrh na mimořádné povýšení plk. J.Kratochvíla a plk. A.Lišky (velitele čs.samostatné brigády ve Velké Británii) na brigádní generály, který odůvodňovalo potřebou "udělit jmenovaným důstojníkům hodnost odpovídající důležitosti a významu funkcí, které zastávají". (J.Kratochvíl byl v hodnosti plukovníka pěchoty od 30.12.1929, tzn. v čs.zahraniční armádě byl služebně nejstarším důstojníkem - plukovníkem, zatímco plukovník L.Svoboda mimořádně povýšený do této hodnosti dnem 1.září 1942 byl naopak služebně nejmladším). Prezident republiky dekretem o povýšení podepsal 25.července 1943 s tím, že povýšení na brigádního generála nabývá účinnosti od 21.července 1943.

Brigádní generál J.Kratochvíl se jako "pozorovatel" zúčastnil bojů 1.čs.samostatné brigády při osvobození Kyjeva. V citaci

k udělenému Čs.válečnému kříži 1939 bylo o jeho činnosti na frontě uvedeno : "Obětavě a neohroženě se zúčastnil ve dnech 5.-12. listopadu 1943 s Čs.sam.brigádou v SSSR bojů u Kyjeva. Jeho přítomnost v bojovém sledu byla vzpruhou k zvýšení bojového ducha útočících jednotek".

V souvislosti s jeho přítomností na frontě podal zajímavé svědectví H.Píka ve své zprávě z listopadu 1943 do Londýna, ve které mimo jiné hlásil : "... o jeho postoji (rozum. Čs.vyslance Z.Fierlingera - pozn.aut.) zcela negativním k plk. Kratochvílovi jsem hlásil odděleně. Dnes jej uznává "společensky" jako generála, neboť už ho nemůže dostat pryč (rozum. z SSSR - pozn.aut.), ale přesto naléhá, abych ho odvolal z fronty, kde prý může rušit činnost plk. Svobody - a Sovětysi prý jeho přítomnost nepřejí. /Odjezd na frontu byl povolen zplnomocněncem sovětské vlády/. Zaujatost proti gen.Kratochvílovi se bude stupňovat proto, že Kratochvíl zastával názor, aby u sociální péče v Buzuluku byla provedena prohlídka - jako u každého státního zřízení (bylo pod správou Čs.vyslanectví v Moskvě - pozn.aut.), jež podléhá kontrole a že nesouhlasil, aby kontrolou byl pověřen Dr.Vrbenský, proti němuž byly v Buzuluku určité námitky a stížnosti".

Po návratu do Moskvy se J. Kratochvíl aktivně zúčastnil jednání se sovětskými zástupci o dalším rozšíření Čs.vojenské jednotky v SSSR, jejichž výrazem bylo známé memorandum vrchního velitele Rudé armády, které podepsal 10.dubna 1944. Krátce na to bylo Velitelství Čs.vojenských jednotek v SSSR (vznikající od ledna 1944 v Jefremově) reorganizováno na štáb 1.Čs.armádního sboru v SSSR, který byl v podstatě konstituován ve druhé polovině května 1944. Logioky byl kdy velitelem sboru jmenován brigádní generál J.Kratochvíl.

Zatímco generál H.Píka navrhoval vrchnímu velitelství Rudé armády, aby 1.Čs.sbor byl zasažen přes průsmyk Užocký neb Verecký, nikoliv přes Jablonský, jak ukazuje dnešní dislokace sboru, požádal generál J.Kratochvíl při návštěvě 1.ukrajinského frontu náčelníka štábu dne 27.července 1944 o "přesunutí Čs.sboru západním směrem a bylo rozhodnuto přesunout ho předběžně do prostoru Sambor, přičemž bylo uvažováno o možnosti zasažení sboru - podle průběhu operací Rudé armády až na směr Moravská Ostrava. Avšak na uvedené konkrétní návrhy Čs.zástupců nebyla dána stejně konkrétní odpověď.

H.Píka si proto po rozhovoru s generálem Davidovem mohl jen poznamenat : "Všechny směrnice o použití čs.sboru byly dány. Sovětské velení má svůj plán a ví co dělá, mějte proto trpělivost. Čs.vojenské jednotky budou zasazeny v příhodném čase. Sovětská vláda chce čs.vojenské jednotky co nejvíce šetřit, aby se na Slovenska dostaly v dobém stavu. Nemůžeme je nechat rozbít dříve než se dostaneme na čs.území".

O připravenosti 1.čs.armádního sboru v SSSR před zahájením karpatsko-dukelské operace podává "netradiční" a dosud nepublikované svědectví H.Píka, který v doprovodu generálů Davidova a Jestigņějeva navštívil čs.vojenské jednotky v polovině srpna 1944 :

" V Sadaguře již nebylo žádných polních jednotek sboru, jen náhradní pluk. Nikdo neznal, kam sbor odešel ... Shledána celá řada nedostatků jak ve výcviku tak v organizaci přesunu, práce ve štábech a úpravě služby v posádkách. Hlavně bylo zjištěno, že velitelé mále prověřují taktická opatření a pořádek u jednotek - od velitele brigády po velitele rot ... Gen. Davidov se ukázal velmi bystrým a zkušeným vojákem, jeho charakteristické postřehy a energické výtky zapůsobily velmi dobře na všechny. V rozpravě s veliteli brigád, náčelníky jejich štábů i veliteli týlu dal přátelské pokyny k nápravě mnohých chyb. Výtky učiněny i veliteli sboru, pokud jde o stavění jednotek bez schválení hlavního štábu (Rudé armády - pozn.aut.), o nepremyšlených organizačních návrzích, různých změnách a o nedostatečné kontrole štábu, služeb a velitelů brigád. S autoritativními zásahy gen. Davidova jsem plně souhlasil, neboť byly nejen zcela oprávněné, ale i naprosto nutné. Tento zájezd zapůsobil u sboru velmi blahodárně".

Dne 10.září 1944 v 2,15 hod. podepsal velitel 1.ukrajinského frontu, maršál SSSR I.S.Koněv, tento rozkaz :

"1. Velitele 1.čs.armádního sboru brigádního generála Kratochvíla, zprostit zastávané funkce z nařízení Stavki vrchního velitelství, neboť nezvládl velení sboru, neorganizoval boj a tvrdě velel jednotkám.

Velitelem sboru od 06,00 10.9.1944 se stane velitel 1.čs.samostatné brigády brigádní generál Svoboda.

2. Veliteli sboru generálovi Svobodovi příkazují zavést pořádek ve sboru, vzít tvrdě do rukou velení jednotkám sboru a rozhodně splnit bojový úkol.

3. Splnění ohlásit."

Akt předání citovaného rozkazu popsal kronikář 1.čs.armádního sboru v SSSR následovně : "10.září se v ranních hodinách velitel 1.ukrajinského frontu, maršál Sovětského svazu Koněv, rozhodl pro zavinění neúspěchu prvních operací sboru, spojený s neúměrnými ztrátami na životech a materiálu, sesadil velitele brig.gen.Kratochvíla. Provázen velitelem 38.armády generálplukovníkem Moskalenkem a náčelníkem politické správy 1.ukrajinského frontu generálporučíkem Šatilovem osobně předal toto své rozhodnutí a určil velitele sboru dosavadního velitele 1.čs.samostatné brigády v SSSR ..."

V 06,00 hod. byl generál L.Svoboda povolán na velitelské stanoviště 38.armády, kde mu byl předán výše uvedený rozkaz. Při převzetí funkce velitele 1.čs.armádního sboru v SSSR sdělil generálovi J.Kratochvílovi, že generálplukovník K.K.Moskalenko mu ráno při předání rozkazu mimo jiné řekl : "Majíte k Vám velkou důvěru, svěřuji Vám velení sboru, jak jsem se včera přesvědčil, to ani s brigádou neumíte." L.Svoboda dále sdělil, že podle jeho názoru jsou příčiny zbavení funkce jiné. Na to reagoval J.Kratochvíl slovy : "Já osobně ten pocit nemám." Rovněž ve svém pozdějším hlášení hlavnímu veliteli čs.branné moci se nezříkal odpovědnosti : "Aniž bych neúspěch bojů dne 8. a 9.září přiznával jinému, konstatuji, že velitel 1.brigády a zejména 3.brigády neprojevil potřebnou energii a iniciativu." Podle záznamu ve válečném deníku 1.čs.armádního sboru v SSSR bylo oficiální převzetí funkce provedeno v 10,00 hod. 10.září 1944.

Hlavní velitelství čs.branné moci v Londýně na základě zpráv H.Píky, hlášení J.Kratochvíla a řady opisů dobových dospělo k závěru, který 20.února 1945 formuloval gen.B. Miroslav-Neumann takto :

" Z dosavadních zpráv o operacích sboru za velení generála Kratochvíla vysvítá :

- a) počáteční rozkazy sboru pro přesun do místa prvního určení byly vydány bez jakékoliv znalosti situace ruských jednotek i nepřítele. Velitel sboru nepodnikl nic, aby vešel ve styk s ruskými jednotkami na frontě, kde měl být sbor zasazen k útoku. Proto byl sbor zasazen do neznáma.

- b) útok byl zasazen na široké frontě slabými silami a nevyužitím posilových prostředků, bez náležité domluvy s veliteli posilových prostředků a bez žádné přípravy k útoku, tedy předčasně neměl nikde soustředění prostředků.
- c) velitel sboru patrně neměl vlivu na vedení boje. Je opravdu vina na veliteli sboru, že nasazení útoku, i vedení boje bylo provedeno s neznalostí vedení sboru a přidělených posilových prostředků".

Zůstává tedy otázka zda odvolání z funkce velitele sboru bylo opravdu nezbytné, neboť k pronikavým změnám, resp. k dosažení předpokládaných cílů a termínů karpatsko-dukelské operace ani po ustanovení L.Svobody nebylo dosaženo (tzn. za pět dní v Prešově). Změnou osoby velitele 1.čs.armádního sboru v SSSR totiž maršál SSSR I.S.Koněv poručil ustanovení článku 3. československo-sovětské jak politické z 18.července 1941, tak vojenské úmluvy z 27.9. 1941 o určení velitele čs.vojenských jednotek na území SSSR na základě dohody mezi hlavním velitelem čs.branných sil a sovětskou vládou.

V.Sacher ve svých vzpomínkách - Pod rozstříleným praporem - naznačil některé otázky, dosud tabuizované v historii karpatsko-dukelské operace, avšak je zřejmé, že bez poznání archívních dokumentů a to především sovětské provenience, nebude možné a objektivní a pravdivé zpracování největší operace čs.zahraničního odboje za druhé světové války. Lze se však ztotožnit s otázkou, kterou prezentoval V.Sacher v již připomenutých vzpomínkách : "co by v této spletité situaci za daných podmínek dokázal jiný velitel..."

Generál J.Kratochvíl po svém odvolání odletel 21.zářím 1944 do Moskvy. Dnem 1.října 1944 byl přidělen ke štábu Velitelství osvobozeného území. V dubnu 1945. je jmenován velitelem všech vojenských škol na osvobozeném území. Velitelem II.sboru v Hradci Králové byl ustanoven v červnu 1945. Dnem 1.srpna 1945 byl povýšen na divisiho generála. Na začátku následujícího roku velitel 1.oblasti - divisi generál K.Klapálek - hodnotil J.Kratochvíla takto : "Veselé, svérázné letory. Velmi přímý a otevřený. Rázný ale ne vždy do důsledků. Rychlý, usuzuje logicky. Rozsáhlých znalostí, které si stále ověřuje a doplňuje ... Uplatňuje velmi dobře a kriticky své válečné zkušenosti a poznatky ve výchově a

výcviku podřízených".

Z důvodu nemoci od 1.října 1947 již nekonal činnou vojenskou službu, a proto mu byla dnem 2.prosince 1947 "udělena dovolená s plnými platy" a tak dne 1.dubna 1948 přeložen do výslužby.

Náčelník

v zast.:

pl. + Klu